

Faculty of Cognitive Science and Human Development

**KEPERLUAN MAKLUMAT DAN TINGKAH LAKU MENCARI
MAKLUMAT DI KALANGAN PELAJAR PASCASISWAZAH**

ZULAIKA MOHAMAD RAZALI

**UNIVERSITI MALAYSIA SARAWAK
2003**

HC
79
293
2003

UNIVERSITI MALAYSIA SARAWAK

BORANG PENGESAHAN STATUS TESIS

JUDUL: KEPELUAN MAKLUMAT DAN TINGKAH LAKU MENCARI MAKLUMAT
DI KALANGAN PELAJAR PASCASISWAZAH

SESI PENGAJIAN: NOV. 2000

Saya ZULAIKA BINTI MOHAMAD RAZALI mengaku membenarkan tesis ini* disimpan di Pusat Khidmat Maklumat Akademik, Universiti Malaysia Sarawak dengan syarat-syarat kegunaan seperti berikut:

1. Tesis adalah hak milik Universiti Malaysia Sarawak
2. Pusat Khidmat Maklumat Akademik, Universiti Malaysia Sarawak dibenarkan membuat salinan untuk tujuan pengajian sahaja
3. Pusat Khidmat Maklumat Akademik, Universiti Malaysia Sarawak dibenarkan membuat pendigitan untuk membangunkan Pangkalan Data Kandungan Tempatan
4. Pusat Khidmat Maklumat Akademik, Universiti Malaysia Sarawak dibenarkan membuat salinan tesis ini sebagai bahan pertukaran antara institusi pengajian tinggi
5. ** sila tandakan

- SULIT (mengandungi maklumat yang berdarjah keselamatan atau kepentingan seperti termaktub di dalam AKTA RAHSIA RASMI 1972)
- TERHAD (mengandungi maklumat Terhad yang telah ditentukan oleh organisasi/bahan di mana penyelidikan dijalankan)
- TIDAK TERHAD

Disahkan oleh:

Zulaika
(ZULAIKA MOHD RAZALI)

(DR HONG KIAN SAM)

Alamat Tetap:
Kg. Tanjung Putus,
27400, Dong, Raub,
Pahang Darul Makmur

Tarikh: 13 /NOV /2003

Tarikh: _____

Catatan:

* Tesis dimaksudkan sebagai tesis bagi Ijazah Doktor Falsafah, Sarjana dan Sarjana Muda

** Jika tesis ini SULIT atau TERHAD, sila lampirkan surat daripada pihak berkuasa / organisasi berkenaan dengan menyatakan sekali sebab dan tempoh tesis ini perlu dikelaskan sebagai SULIT atau TERHAD

KEPERLUAN MAKLUMAT DAN TINGKAH LAKU MENCARI MAKLUMAT DI
KALANGAN PELAJAR PASCASISWAZAH

P.KHIDMAT MAKLUMAT AKADEMIK
UNIMAS

1000122052

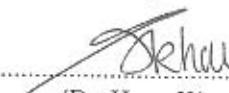
Oleh

Zulaika Mohamad Razali

Projek ini merupakan salah satu keperluan untuk
Ijazah Sarjana Muda Sains dengan Kepujian (Pembangunan Sumber Manusia)
Fakulti Sains Kognitif dan Pembangunan Manusia,
Universiti Malaysia Sarawak

Projek bertajuk ‘Keperluan Maklumat dan Tingkah Laku Mencari Maklumat di Kalangan Pelajar Pascasiswa’ adalah disediakan oleh Zulaika Mohamad Razali dan telah diserahkan kepada Fakulti Sains Kognitif dan Pembangunan Manusia sebagai memenuhi syarat untuk Ijazah Sarjana Muda Sains dengan Kepujian (Pembangunan Sumber Manusia).

Diterima untuk diperiksa oleh:

.....
(Dr. Hong Kian Sam)

Tarikh:

13 / 11 / 2003

PENGHARGAAN

Rasa penuh kesyukuran kehadrat Allah S.W.T. atas limpah kurniaNya yang tidak terhingga dapat saya menyiapkan kajian ini. Ucapan terima kasih yang teramat kepada pihak pentadbiran Fakulti Sains Kognitif dan Pembangunan Manusia (UNIMAS) yang memberi saya peluang untuk mengikuti pengajian sarjana muda pembangunan sumber manusia, serta tenaga penyarahanya yang banyak memberi pengetahuan baru dan bimbingan sepanjang kursus ini berlangsung.

Ucapan ribuan terima kasih saya tujuhan kepada penyelia saya, Dr. Hong Kian Sam yang sangat saya hormati, atas tunjuk ajar dan pandangannya yang bernas sepanjang proses penulisan sehingga siapnya penulisan kajian ini. Segala pengorbanan masa dan tenaga beliau untuk membantu saya amat saya hargai.

Kepada kawan-kawan seperjuangan yang turut sama membantu saya dalam menyiapkan projek ini juga tidak saya lupakan terutama Imah, Amy, Gee, Asmah dan Aida. Jasa kalian tidak akan saya lupakan.

Tidak lupa juga kepada insan yang amat saya sayangi iaitu keluarga tercinta terutama emak dan abah yang sentiasa memberi galakan dan sokongan kepada saya. Terima kasih juga kepada akak-akak dan adik-adik tercinta.

Akhir sekali, terima kasih saya ucapkan kepada semua yang terlibat dalam penghasilan projek ini secara langsung atau tidak langsung, segala pengorbanan kalian amat berharga dan semoga direhsti olehNya.

Penyelidik:
ZULAIKA MOHAMAD RAZALI
PEMBANGUNAN SUMBER MANUSIA,
FAKULTI SAINS KOGNITIF
DAN PEMBANGUNAN MANUSIA,
UNIVERSITI MALAYSIA SARAWAK.

2003

JADUAL KANDUNGAN

Penghargaan	iii
Jadual Kandungan	iv
Senarai Jadual	vi
Senarai Rajah	vii
Senarai Lampiran	ix
Abstrak	x
<i>Abstract</i>	<i>xI</i>

Bab 1: Pengenalan

1.0	Pengenalan	1
1.1	Fungsi perpustakaan atau PKMA dalam universiti	1
1.2	Kenyataan masalah	3
1.3	Objektif kajian	3
1.4	Kerangka konseptual	3
1.5	Kepentingan kajian	3
1.6	Definisi istilah	3
1.6.1	Keperluan maklumat	3
1.6.2	Tingkah laku mencari maklumat	4
1.6.3	Pascasiswazah	4
1.6.4	Fakulti	4
1.6.5	Tahap pengajian	4
1.6.6	Status pengajian	4
1.6.7	Sumber-sumber maklumat di PKMA	4
1.7	Limitasi kajian	5
1.8	Kesimpulan	5

Bab 2: Kajian Lepas

2.0	Pengenalan	6
2.1	Pendidikan pengguna dan kegunaan perpustakaan	6
2.2	Keperluan maklumat dan penggunaan perpustakaan	7
2.3	Kesimpulan	8

Bab 3: Metodologi Kajian

3.0	Pengenalan	9
-----	------------	---

3.1	Reka bentuk kajian	9
3.2	Populasi dan sampel	9
3.3	Instrumen kajian	10
	3.3.1 Borang soal selidik	10
3.4	Prosedur pengumpulan data	13
3.5	Prosedur analisis data	13
3.6	Kesimpulan	14

Bab 4: Dapatan Kajian

4.0	Pengenalan	15
4.1	Keperluan maklumat dan tingkah laku mencari maklumat bagi pelajar pascasiswazah	15
4.2	Perbezaan dalam keperluan maklumat dan tingkah laku mencari maklumat bagi pelajar pascasiswazah berdasarkan tahap pengajian, fakulti pengajian, dan status pengajian.	
	4.2.1 Tahap pengajian	18
	4.2.2 Fakulti pengajian	24
	4.2.3 Status pengajian	29
4.3	Cadangan-cadangan untuk memperbaiki PKMA dari segi pelajar pascasiswazah	35
4.4	Kesimpulan	36

Bab 5: Ringkasan, Rumusan, dan Cadangan

5.0	Pengenalan	37
5.1	Ringkasan kajian	37
5.2	Rumusan dan perbincangan	37
5.3	Cadangan-cadangan	
	5.3.1 Cadangan kepada PKMA	38
	5.3.2 Cadangan kepada pengkaji akan datang	38

Bibliografi	40
--------------------	----

Lampiran	42
-----------------	----

SENARAI JADUAL

Jadual 3.1	
Senarai pelajar pascasiswazah berdasarkan fakulti, jenis pengajian dan tahap pengajian	9
Jadual 3.2	
Senarai responden kajian	10
Jadual 3.3	
Ringkasan analisis data berdasarkan objektif kajian	13
Jadual 4.1	
Frekuensi untuk sumber maklumat	15
Jadual 4.2	
Bahagian sumber maklumat di PKMA	16
Jadual 4.3	
Kecukupan sumber maklumat	16
Jadual 4.4	
Kekerapan penggunaan perpustakaan lain	17
Jadual 4.5	
Perpustakaan atau sumber maklumat lain yang menjadi sumber rujukan	17
Jadual 4.6	
Taburan pelajar yang memerlukan bantuan dalam mencari maklumat	18
Jadual 4.7	
Individu yang memberikan bantuan	18
Jadual 4.8	
Sumber maklumat yang diperlukan berdasarkan tahap pengajian	18
Jadual 4.9	
Analisis Cross-tab dan Khi Kuasa Dua untuk kekerapan menggunakan sumber maklumat berdasarkan tahap pengajian	20
Jadual 4.10	
Analisis Cross-tab dan Khi Kuasa Dua untuk kecukupan sumber maklumat berdasarkan tahap pengajian	22
Jadual 4.11	
Analisis Cross-tab dan Khi Kuasa Dua untuk kekerapan penggunaan pusat maklumat yang lain	23

Jadual 4.12	Analisis Cross-tab dan Khi Kuasa Dua bagi kekerapan pelajar mendapatkan bantuan semasa menggunakan PKMA berdasarkan tahap pengajian	23
Jadual 4.13	Analisis Cross-tab dan Khi Kuasa Dua bagi individu yang memberikan bantuan berdasarkan tahap pengajian	24
Jadual 4.14	Analisis Cross-tab dan Khi Kuasa Dua bagi sumber maklumat yang diperlukan berdasarkan fakulti pengajian	24
Jadual 4.15	Analisis Cross-tab dan Khi Kuasa Dua bagi kekerapan menggunakan sumber maklumat yang diperlukan berdasarkan fakulti	26
Jadual 4.16	Analisis Cross-tab dan Khi Kuasa Dua bagi sumber maklumat berdasarkan fakulti pengajian	28
Jadual 4.17	Analisis Cross-tab dan Khi Kuasa Dua bagi rujukan terhadap sumber yang lain berdasarkan fakulti pengajian	29
Jadual 4.18	Analisis Cross-tab dan Khi Kuasa Dua bagi pihak yang dirujuk berdasarkan fakulti pengajian	29
Jadual 4.19	Sumber maklumat yang diperluakan berdasarkan status pengajian	30
Jadual 4.20	Analisis Croos-tab dan Khi Kuasa Dua untuk kkerapan menggunakan sumber maklumat berdasarkan status pengajian	31
Jadual 4.21	Analisis Cross-tab dan Khi Kuasa Dua untuk kecukupan sumber maklumat berdasarkan status pengajian	34
Jadual 4.22	Analisis Cross-tab dan Khi Kuasa Dua untuk kekerapan penggunaan pusat maklumat yang lain	34
Jadual 4.23	Analisis Cross-tab Dan Khi Kuasa Dua untuk kekerapan penggunaan pusat maklumat yang lain berdasarkan status pengajian	35
Jadual 4.24	Analisis Cross-tab dan Khi Kuasa Dua bagi individu yang memberikan bantuan berdasarkan status pengajian	35

Jadual 4.25		
Kekerapan penggunaan yang lebih efisien dan efektif		36
Jadual 4.26		
Kekerapan sumber maklumat yang digunakan oleh pelajar		36

SENARAI RAJAH

Rajah 1.1
Kerangka konseptual kajian

3

SENARAI LAMPIRAN

Lampiran A

Borang soal selidik

42

ABSTRAK

KEPERLUAN MAKLUMAT DAN TINGKAH LAKU MENCARI MAKLUMAT DI KALANGAN PELAJAR PASCASISWAZAH

Zulaika Mohamad Razali

Kajian ini bertujuan untuk mengenalpasti keperluan maklumat dan tingkah laku mencari maklumat di kalangan pelajar pascasiswazah di Pusat Khidmat Maklumat Akademik (PKMA), Universiti Malaysia Sarawak. Kajian ini turut mengkaji perbezaan keperluan maklumat dan tingkah laku mencari berdasarkan tahap pengajian, fakulti pengajian, dan status pengajian. Seramai 60 orang pelajar pascasiswazah menjadi sampel kajian ini. Borang soal selidik berdasarkan kajian Fidzani (1998) digunakan untuk pengumpulan data. Dapatan kajian menunjukkan jurnal elektronik, jurnal bercetak, dan buku perpustakaan adalah sumber maklumat yang paling popular. Antara dapatan signifikan yang lain adalah pelajar FSGK lebih banyak memerlukan video/filem, pelajar separuh masa menggunakan lebih banyak buku perpustakaan, dan pelajar kedoktoran kurang merujuk kepada tesis dan disertasi. Pelajar juga mendapat sumber maklumat di PKMA sekadar memadai. Pelajar kedoktoran pula merujuk kepada penyelia untuk mendapatkan bantuan mendapatkan bantuan mencari maklumat.

ABSTRACT

INFORMATION NEEDS AND INFORMATION-SEEKING BEHAVIOUR AMONG POSTGRADUATE STUDENTS

Zulaika Mohamad Razali

This study aimed to determine the information needs and information-seeking behaviour among postgraduate students at Centre of Academic Information Services (CAIS), University Malaysia Sarawak. This study also looked for differences in information need and information seeking behaviour based on study levels, faculties, and status of study. Sample consisted of 60 postgraduate students. The questionnaire used in this study was based on Fidzani (1998). The findings indicated that electronic journals, printed journals, and library books were most popular information sources. Other significance findings were FSGK students used more video/film information source, part-time students used library books more frequently, and doctoral students made less use of dissertations. Students generally were just satisfied with the information source at CAIS. Doctoral students also referred to their supervisors when in need of help in finding information.

Bab 1

Pengenalan

1.0 Pengenalan

Pusat Khidmat Maklumat Akademik (PKMA) di Universiti Malaysia Sarawak (UNIMAS) menyediakan pelbagai perkhidmatan kepada penggunaannya. PKMA telah ditubuhkan pada awal tahun 1993 dan memulakan operasinya pada bulan Mei 1993 pada tahun yang sama.

Pada permulaan operasi, PKMA menyediakan perkhidmatan dan kemudahan kepada pengguna terutama sekali kemasukan pelajar terawal dan juga staf akademik di Jalan Taman Budaya Sarawak sebelum dipindahkan ke Kota Samarahan pada awal tahun 1994. Pusat ini juga telah menyediakan Sistem Micro-VTLS (Virginia Tech Library System) pada Ogos 1994. Tugas utama sistem ini adalah untuk memasukkan bahan dalam katalog kepada katalog secara 'online' dengan pemindahan kepada Sistem VTLS pada Julai 1995. Pengguna boleh mendapatkan bahan melalui EasyPAC (Online Public Access Catalog). Pada tahun 1995 juga pusat telah menyediakan CDNET (CD-ROM Networking System) untuk membolehkan pengguna mendapatkan maklumat daripada sumber maklumat CDROM.

PKMA memainkan peranan penting dalam menjayakan komitmen universiti untuk mencapai kecemerlangan dalam pembelajaran, pengajaran, penyelidikan, dan pembangunan. Penyataan misi bagi PKMA adalah (1) memperoleh, mengurus, menyelia, dan menyebarkan sumber maklumat untuk menyokong pengajaran, pembelajaran dan penyelidikan di universiti, (2) menyediakan peluang bagi warga universiti dan masyarakat memperolehi pengetahuan dan maklumat dan (3) membina kemahiran dalam mengkaji dan menggunakan maklumat di kalangan pengguna.

1.1 Fungsi Perpustakaan atau PKMA dalam Universiti

Perpustakaan merupakan suatu aspek yang penting dalam institusi pengajian tinggi (Tan, 1985) dan UNIMAS memerlukan perpustakaan iaitu PKMA untuk memberi sumber terbaik kepada pelajar. Pelajar menggunakan PKMA untuk mendapatkan bahan rujukan, di mana pelajar dapat membaca atau membuat penulisan tanpa gangguan untuk tujuan perkembangan minda. Perpustakaan institusi pengajian tinggi, maktab dan universiti ditubuhkan bertujuan untuk menyediakan bahan rujukan yang berkaitan dengan pengajaran dan pembelajaran di institusi (Katz, 1987).

Perpustakaan mempunyai fungsi untuk menyediakan perkhidmatan sokongan kepada aktiviti latihan dan penyelidikan dengan membekalkan bahan rujukan yang berkualiti. Menyedari bahan-bahan bercetak akan terus wujud sebagai saluran penyampaian dan penyimpanan ilmu yang berkesan di abad yang akan datang, perpustakaan akan terus memperoleh semua bahan berkenaan untuk menyokong program akademik atau penyelidikan di universiti di samping

bentuk-bentuk sumber terkini seperti media elektronik. Perpustakaan adalah gedung ilmu yang amat berguna dan juga berfungsi sebagai pusat perkhidmatan yang menyediakan kemudahan-kemudahan untuk membantu pengguna dalam proses pembelajaran, pengajaran dan penyelidikan (MPIP, 2003). Selain itu, perpustakaan juga berfungsi sebagai pusat maklumat yang mengumpul, mengeluar, memproses, menyimpan, menyusun, mengguna dan menyebar bahan atau maklumat kepada pengguna.

Perpustakaan menyediakan koleksi buku ilmiah dan am, majalah dan suratkhabar untuk menjadi bahan bacaan pengguna. Selain daripada itu, bahan atau sumber maklumat tersebut boleh dipinjam untuk dijadikan rujukan. Penyediaan bilik bacaan memudahkan pengguna untuk membaca (MDDM, 2003).

Setiap perpustakaan berperanan untuk mengurus segala maklumat dan sumber yang ada di dalam perpustakaan dengan teratur dan sistematik. Ini bertujuan untuk memudahkan pengguna mengakses maklumat dengan cepat, efisien dan efektif dan seterusnya menepati kehendak dan keperluan pengguna. Sumber yang diperolehi di perpustakaan adalah hasil daripada penerbitan di pasaran ataupun hasil daripada perpustakaan itu sendiri. Segala sumber yang disediakan adalah untuk kegunaan pengguna itu sendiri. Menurut Goi dan Zainab (1997) perpustakaan akademik mempunyai tanggungjawab untuk menyokong keperluan sesuatu kajian dan ianya akan menjadi lebih berkesan sekiranya ia dirancang dengan berdasarkan jenis kajian di sebuah institusi.

Pengguna perpustakaan memerlukan bimbingan dan bantuan sama ada daripada pustakawan ataupun pengurus maklumat serta merujuk kepada panduan atau alat bantuan pencarian maklumat untuk mencari maklumat yang diperlukan. Ini kerana terdapat terlalu banyak sumber maklumat yang perlu dirujuk dan dibaca. Banyak daripada sumber maklumat yang diperlukan sukar dikesan disebabkan tiada pendedahan mengenai kewujudannya, sumber yang terhad edarnya atau sumber tersebut terdapat di tempat lain. Adalah penting bagi pengguna mengenal pasti maklumat yang diperlukan dan seterusnya cuba mendapatkan sumber maklumat tersebut dengan pebagai cara dan kaedah.

Walau pun maklumat elektronik mudah diakses dan begitu popular dewasa ini, namun maklumat dari sumber bercetak tidak harus diabaikan. Dengan mengetahui semua jenis sumber maklumat, kita mempunyai alternatif mendapatkan maklumat dari sumber yang berbeza untuk melengkapkan pengetahuan kita mengenai sesuatu perkara atau topik (Aripah, Hafsa, Mazni & Azmah, 2001).

Bagi sebuah perpustakaan yang besar koleksinya seperti perpustakaan akademik, adalah tidak wajar untuk pelajar mencari maklumat secara 'trial and error' atau mencari bahan di rak secara rambang. Pelajar bukan sahaja membuang banyak masa tetapi cara demikian tidak akan menghasilkan pencarian yang tepat dan berguna. Dengan strategi pencarian maklumat yang terancang, pelajar akan dapat mencari maklumat dengan lebih komprehensif, tepat dan berkesan.

Untuk mengetahui sejauh mana keperluan maklumat pelajar pascasiswazah, PKMA perlu mengetahui sejauh mana pelajar mengetahui tentang pencarian maklumat, mengurus pengetahuan mereka, menggunakan maklumat dan keupayaan pelajar mencari maklumat. Maklumat-maklumat ini dapat membantu mencipta sistem pencarian maklumat yang lebih berkesan bagi pelajar di PKMA.

1.2 Kenyataan Masalah

Oleh yang demikian, kajian ini bertujuan untuk mengumpul maklumat tentang keperluan maklumat dan tingkah laku mencari maklumat pelajar pascasiswazah di PKMA, UNIMAS.

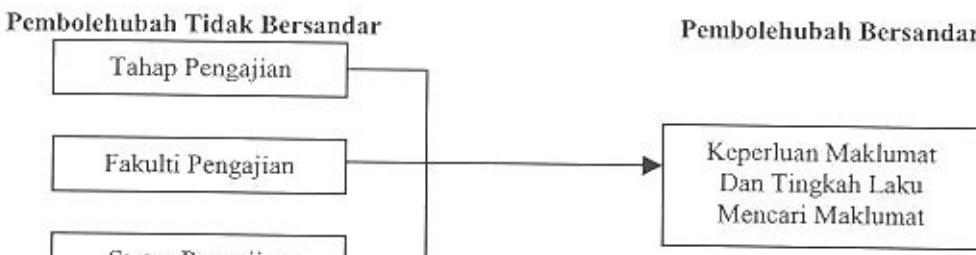
1.3 Objektif kajian

Kajian ini mempunyai objektif-objektif kajian berikut:

- 1) Mengenalpasti keperluan maklumat dan tingkah laku dalam mencari maklumat bagi pelajar pascasiswazah.
- 2) Menentukan samada terdapat perbezaan dalam keperluan maklumat dan tingkah laku dalam mencari maklumat berdasarkan tahap pengajian, fakulti pengajian dan status pengajian.
- 3) Memperbaiki cadangan-cadangan untuk memperbaiki PKMA dari segi pelajar pascasiswazah.

1.4 Kerangka konseptual

Rajah 1.1 merupakan rajah bagi rangka konseptual kajian ini. Dalam rajah tersebut terdapat dua pembolehubah yang diketengahkan iaitu pembolehubah bersandar dan juga pembolehubah tidak bersandar. Pembolehubah bersandar ialah keperluan maklumat dan juga tingkah laku dalam mencari maklumat di kalangan pelajar pascasiswazah. Pembolehubah tidak bersandar pula terdiri daripada tahap pengajian, fakulti pengajian, dan juga status pengajian.

Rajah 1.1: Kerangka konseptual kajian

1.5 Kepentingan kajian

Dapatkan kajian ini dapat membantu PKMA menyediakan sumber maklumat dan kaedah pencarian maklumat yang lebih baik untuk kegunaan pelajar pascasiswazah UNIMAS.

1.6 Definisi istilah

Bahagian ini mendefinisikan beberapa istilah penting dalam kajian ini.

1.6.1 Keperluan Maklumat

Menurut Kulthau (1993), keperluan maklumat merupakan penglibatan untuk melengkapkan sesuatu yang tiada dan ia menjadi kemuncak dalam mencari maklumat yang menyumbang kepada pemahaman dan maksud. Keperluan maklumat juga merujuk kepada tahap luar biasa atau jurang bagi pengetahuan individu dalam membuat keputusan bagi sesuatu (Dervin & Nilan, 1986). Keperluan maklumat merupakan pengetahuan yang diperlukan untuk memenuhi

pengalaman ataupun keperluan pelajaran. Pengetahuan ini adalah khusus kepada situasi dan waktu tertentu. Maklumat di sini merujuk kepada pelbagai sumber samada di dalam atau di luar perpustakaan. Berdasarkan kepada kajian, keperluan maklumat merupakan sejauh mana sesuatu maklumat di sebuah perpustakaan diperlukan oleh pelajar pascasiswazah dalam meneruskan pengajian mereka.

1.6.2 Tingkah Laku Mencari Maklumat

Tingkah laku mencari maklumat didefinisikan sebagai model umum yang berkaitan dengan tingkah laku mencari maklumat yang dibentuk oleh Wilson (1997) yang mengandungi elemen-elemen seperti keperluan maklumat dan persepsi terhadap keperluan (Wilson, 1997). Tingkah laku mencari maklumat secara operasinya merupakan kaedah atau cara yang digunakan oleh pelajar pascasiswazah dalam mencari maklumat di PKMA bagi memenuhi pengajian mereka.

1.6.3 Pascasiswazah

Pascasiswazah merupakan pelajar UNIMAS yang mengambil pengajian Sarjana dan Kedoktoran bagi tempoh pengajian 3 tahun hingga 6 tahun.

1.6.4 Fakulti

Fakulti bagi kajian ini merupakan lapan buah fakulti yang terdapat di UNIMAS yang mana ada menawarkan dan ada mengambil pelajar pascasiswazah. Antara fakulti yang terdapat di UNIMAS adalah Fakulti Ekonomi dan Perniagaan (FEP), Fakulti Kejuruteraan (FK), Fakulti Perubatan dan Sains Kesihatan (FPSK), Fakulti Sains dan Teknologi Sumber (FSTS), Fakulti Sains Kognitif dan Pembangunan Manusia (FSKPM), Fakulti Sains Sosial (FSS), Fakulti Seni Gunaan dan Kreatif (FSGK), dan Fakulti Teknologi Maklumat (FTM).

1.6.5 Tahap Pengajian

Tahap pengajian merujuk kepada peringkat pengajian sarjana dan kedoktoran.

1.6.6 Status Pengajian

Status pengajian merujuk kepada pengajian yang diambil samada sepenuh masa atau separuh masa. Ini adalah kerana tidak semua pelajar pascasiswazah akan berada di kampus setiap masa kerana berdasarkan kepada apa yang mereka lakukan samada kajian atau projek.

1.6.7 Sumber-Sumber Maklumat di PKMA.

Sumber maklumat merupakan bahan atau terbitan yang digunakan bagi mendapatkan maklumat tertentu yang diingini oleh pengguna seperti buku, kamus, surat-khabar, kertas kerja persidangan, dan lain-lain. Sumber maklumat juga memberi maklumat yang menunjuk arah iaitu memberi panduan kepada pengguna supaya menggunakan sumber lain jika mereka mahukan maklumat yang lebih lengkap atau terperinci. Contoh sumber maklumat sebegini ialah bibliografi, senarai perolehan, katalog perpustakaan, indeks/abstraks, dan lain-lain. Sumber maklumat yang dikaji di dalam kajian ini adalah sumber-sumber maklumat seperti koleksi open-shelf, koleksi bintik merah, tesis dan disertasi, koleksi rujukan, koleksi bersiri, koleksi media, peta dan atlas, CDROM secara online atau database yang terdapat di PKMA.

1.7 Limitasi kajian

Kajian ini hanya terhad kepada 60 pelajar-pelajar pascasiswazah di UNIMAS, yang mana 42 ialah pelajar sepenuh masa dan 18 lagi pelajar separuh masa.

1.8 Kesimpulan

Bab ini telah membincangkan mengenai pengenalan kajian, fungsi perpustakaan atau PKMA di dalam universiti, kenyataan masalah, objektif kajian, kerangka konseptual, kepentingan kajian, definisi istilah, dan limitasi kajian. Bab seterusnya akan membincangkan kajian lepas yang berkaitan dengan tajuk.

Bab 2

Kajian Lepas

2.0 Pengenalan

Bab ini merupakan kajian lepas tentang topik yang dikaji dan antara lain membincangkan pendidikan pengguna dan kegunaan perpustakaan di institusi pengajian. Kajian lepas yang berkaitan dengan keperluan maklumat dan kepentingan pencarian maklumat juga turut disertakan sekali.

2.1 Pendidikan Pengguna Dan Kegunaan Perpustakaan

Pembangunan dalam sistem pendidikan telah membawa banyak perubahan dalam kaedah pengajaran dan juga pembelajaran. Ia turut memberi kesan kepada tingkah laku mencari maklumat di kalangan pelajar. Peningkatan tugas pelajar dalam menyiapkan sesuatu projek atau kertas kerja bagi sesuatu kursus yang diambil telah menghasilkan keperluan pelajar untuk menjadi lebih berpengetahuan di dalam menggunakan peralatan untuk mencapai maklumat.

Oleh kerana salah satu cara pelajar mencapai maklumat bermula di perpustakaan, para pustakawan banyak memberi perhatian terhadap pengguna perpustakaan. Antara perkara yang dilihat adalah latar belakang dan jenis pengguna yang mengguna perpustakaan serta jenis pengguna yang bakal menggunakan perpustakaan. Program pendidikan yang diambil oleh pengguna merupakan perkara utama yang dinilai oleh pustakawan untuk membantu pengguna menggunakan perpustakaan dengan lebih berkesan. Pengguna perpustakaan akademik juga berbeza-beza dari segi umur, budaya dan keupayaan. Oleh yang demikian, tingkah laku mencari maklumat, kompetensi teknologi, kemahiran mengkaji juga meluas bagi sesetiap pengguna yang merupakan cabaran kepada pustakawan (Elizabeth, 2002).

Fleming (1990) menyatakan bahawa pendidikan pengguna adalah termasuk pelbagai panduan pendidikan dan pencerokaan program yang disediakan oleh perpustakaan. Ini dapat menjadikan perpustakaan lebih berkesan dan bermakna dari segi sumber maklumat dan perkhidmatan yang diberikan oleh perpustakaan kepada pengguna.

Menurut Murray-Harvey dan Keeves (1994), cara yang paling efektif untuk meningkatkan kualiti pendidikan dan keberkesanan pembelajaran adalah dengan meluangkan masa dalam memahami proses pembelajaran. Seterusnya dapat membantu pelajar untuk membentuk strategi pembelajaran yang lebih baik.

Anwar (1981) telah membuat kajian terhadap kegunaan matapelajaran penulisan terhadap perkhidmatan perguruan di Universiti Punjab, India. Beliau membuat kesimpulan bahawa program pendidikan pengguna yang diberi kepada pelajar tidak berjaya untuk mencapai matlamat utama program matapelajaran penulisan. Matlamat utama program tersebut untuk

meningkatkan keupayaan dalam menggunakan sumber maklumat secara sepenuhnya. Pelajar yang kurang pengetahuan dalam pendidikan pengguna akan menjadi penghalang kepada pelajar tersebut dalam memperolehi maklumat yang diperlukan bagi pelajaran mereka.

Jorosi (1989) dan Mnthalil, Molobe, dan Omara, (1994) telah membuat kajian terhadap perkhidmatan perpustakaan di universiti. Hasil daripada kajian yang telah dijalankan, para pengkaji mendapati bahawa perpustakaan di universiti tidak berjaya dalam memberikan perkhidmatan kepada penggunanya. Menurut Jorosi (1989) lagi, beliau telah mengenalpasti 14 bahagian perkhidmatan yang disediakan oleh perpustakaan di dalam sesebuah universiti. Daripada 14 bahagian yang disenaraikan, cuma tiga bahagian perkhidmatan sahaja yang dapat memberikan maklumat yang diperlukan oleh pengguna. Berdasarkan Mnthalil et al. (1994) pula, kajian beliau menunjukkan bahawa perpustakaan tidak dapat memenuhi matlamat sebenar dalam membantu pengguna. Dapatkan kajian beliau mendapati bahawa pelajar Sarjana dan Kedoktoran tidak diorientasikan dengan penggunaan alatan mencari maklumat yang berasaskan elektronik.

Kekurangan pendidikan pengguna telah menyebabkan penggunaan sumber yang kurang efektif (Osioye, 1998). Beliau membuat kajian yang berkaitan dengan tingkah laku mencari maklumat di kalangan pelajar prasiswazah di Universiti Port Harcourt, Nigeria. Hasil dari kajian beliau mendapati bahawa permintaan pengguna terhadap bahan abstrak dan indeks adalah rendah. Ini menunjukkan bahawa pengguna tidak memerlukan perpustakaan dalam mencari maklumat tentang sesuatu perkara yang berkaitan dengan pelajaran dan pembelajaran mereka.

Zondi (1992) menjalankan kajian kemahiran menggunakan perpustakaan dan kaedah pencarian maklumat bagi pelajar tahun pertama di Universiti Zululand, Afrika Utara. Daripada kajian, beliau telah membuat kesimpulan bahawa peralatan untuk mencari maklumat jarang digunakan oleh pengguna. Antara tugas yang memerlukan pengguna untuk menggunakan alatan pencarian maklumat adalah tugas akademik mereka. Tugas akademik tersebut terdiri daripada kertas kerja yang perlu disiapkan ataupun projek yang memerlukan bahan rujukan. Dengan adanya alat bantuan pencarian maklumat, maka para pengguna dapat memudahkan kerja mereka dan juga kerja yang bakal dihasilkan akan lebih sempurna. Salah satu penyebab kenapa pelajar tidak tahu menggunakan alatan pencarian maklumat adalah kerana ketiadaan program pendidikan pengguna yang bersesuaian dan berkesan. Apabila pengguna tidak didekah dengan alatan bantuan ini maka mereka sukar untuk menggunakaninya dengan berkesan.

2.2 Keperluan maklumat dan penggunaan perpustakaan

Keperluan maklumat bukan sahaja penting kepada para pelajar tetapi juga kepada semua golongan individu. Terdapat kajian yang berkaitan dengan keperluan maklumat yang dilakukan oleh pengkaji luar. Keperluan maklumat adalah penting dalam proses pembelajaran dan juga pengajaran dalam institusi pendidikan. Selain itu peningkatan dari segi sumber maklumat dan juga perkhidmatan dalam perpustakaan juga akan memotivasi pelajar untuk menggunakan perpustakaan dengan lebih kerap.

Foss (1974) menyatakan bahawa pendidikan pengguna perlulah diuruskan pada tahap maklumat yang berbeza. Ini adalah untuk memastikan bahawa kesemua keperluan maklumat pengguna akan dapat dipenuhi dengan adanya pengurusan yang sebegini. Menurut kajian beliau di Kolej Fourah Bay, beliau telah mengesan tahap-tahap dalam menetapkan maklumat bagi kegunaan penggunanya berdasarkan program pengguna. Antara program yang dijalankan adalah

memperkenalkan perpustakaan secara umum kepada semua pelajar ataupun pengguna, memperkenalkan pengguna dengan bahan atau sumber yang ada di dalam perpustakaan, dan yang terakhir ialah program bagi pelajar yang menjalankan penyelidikan.

Menteri Pendidikan China (1985) berdasarkan petikan daripada "*A few viewpoints on improvement for course of bibliographic instruction*" pula telah mencadangkan tiga tahap pendidikan pengguna yang berasaskan latar belakang pengguna. Tahap pertama ialah orientasi kepada pelajar baru, kursus untuk memperkenalkan arahan terhadap pengguna baru dan pengguna lama, dan tahap ketiga ialah agak rumit sedikit kerana melibatkan kajian dan analisis maklumat yang digunakan oleh kesemua pelajar.

Ford (1994) dengan merujuk kepada negara Afrika Selatan, Australia dan Netherlands, mendapati isu berkaitan dengan keperluan maklumat dan kegunaannya telah dititikberatkan sehingga ia menjadi salah satu daripada konsep kurikulum pendidikan mereka. Beliau turut menyatakan bahawa International Federation of Library Associations and Institutions (IFLA) telah mengenalpasti betapa pentingnya pembentukan kemahiran mencari maklumat bagi setiap individu.

Wilson (1994) pula mendapati bahawa pelajar mengalami masalah dalam menggunakan perpustakaan dan kebanyakan mereka menggunakan perpustakaan awam yang mana mereka hanya mempunyai sedikit sahaja pendedahan atau seminar tentang penggunaan perpustakaan tersebut. Walaupun seminar telah diberikan kepada pelajar, mereka tetap menghadapi masalah untuk menggunakan perpustakaan bagi memenuhi keperluan maklumat mereka. Kajian yang dibuat oleh beliau lebih kepada cara pelajar memenuhi keperluan maklumat mereka dengan pembelian sumber-sumber tersebut di pasaran disebabkan kesukaran yang dihadapi oleh pelajar tersebut. Kajian beliau juga mengkhusus kepada bidang-bidang tertentu iaitu keperluan maklumat kegunaan sistem pelajaran dan pendidikan pengguna.

Hoglund dan Thorsteinsdottir (1996) pula telah membuat kajian berkenaan dengan sikap pelajar dalam menggunakan perpustakaan. Mereka mendapati masalah pelajar dalam menggunakan perpustakaan telah wujud sejak tahun 80-an dan 90-an. Ini adalah kerana semakin meningkatnya bilangan pelajar dan semakin sukar mereka untuk memenuhi permintaan pelajar terhadap sumber maklumat di perpustakaan. Mereka juga menyatakan bahawa pelajar mempunyai perbezaan yang besar dalam menggunakan perpustakaan berdasarkan pengajian mereka. Pelajar juga ada menyatakan atau mempersoalkan perkara berkaitan dengan pendidikan terhadap pencarian maklumat dan juga kegunaan perpustakaan.

Limberg (1998) pula membuat kajian yang berkaitan dengan interaksi antara kegunaan maklumat dan hasil daripada pembelajaran. Kaedah yang digunakan oleh beliau lebih kepada fenomena-grafik iaitu kepelbagaiannya dalam mengalami dan memahami isi maklumat.

2.3 Kesimpulan

Bab ini telah membincangkan perkara berkaitan dengan kajian lepas yang mana melibatkan pendidikan pengguna dan kegunaan perpustakaan serta penggunaan maklumat dan penggunaan perpustakaan. Bab seterusnya akan melihat kepada metodologi kajian untuk menganalisis data.

Bab 3

Metodologi kajian

3.0 Pengenalan

Bab ini menerangkan secara terperinci mengenai metodologi yang digunakan bagi menjawab persoalan kajian. Aspek-aspek seperti reka bentuk kajian, subjek kajian, instrumen kajian, pengumpulan data, dan penganalisisan data diliputi dalam bab ini.

3.1 Rekabentuk Kajian

Kajian dijalankan adalah berbentuk survei dengan menggunakan borang soal selidik untuk mengumpulkan maklumat untuk menjawab objektif-objektif kajian.

3.2 Populasi dan Sampel

Populasi kajian terdiri daripada pelajar pascasiswazah iaitu seramai 226 orang semuanya. Pelajar pascasiswazah ini mengambil pengajian Sarjana dan Kedoktoran di UNIMAS. Setiap fakulti mempunyai jumlah pelajar pascasiswazah yang berbeza-beza. Bilangan pelajar pascasiswazah adalah seperti dalam Jadual 3.1.

Jadual 3.1

Senarai pelajar pascasiswazah berdasarkan tahap pengajian, fakulti pengajian dan status pengajian

Fakulti	Sarjana		Kedoktoran	
	Sepenuh masa	Separuh masa	Sepenuh masa	Separuh masa
FEP	57	0	0	1
FK	6	2	3	0
FPSK	0	1	1	3
FSTS	14	6	23	3
FSKPM	50	8	0	3
FSS	8	2	4	5
FSGK	1	0	2	0
FTM	14	8	1	1
Jumlah	150	27	34	16

Sampel bagi kajian ini adalah terdiri daripada 60 pelajar pascasiswazah UNIMAS seperti yang disenaraikan dalam Jadual 3.2.

Jadual 3.2
Senarai responden kajian

	Sarjana								Kedoktoran							
	Sepenuh masa				Separuh masa				Sepenuh masa				Separuh masa			
	1*	2**	3***	4****	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
FEP	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
FK	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0
FPSK	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
FSTS	2	7	2	3	0	4	0	0	0	2	0	2	0	1	0	1
FSKPM	0	4	1	7	6	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0
FSS	0	2	0	2	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0
FSGK	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0
FTM	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Jumlah	47								13							

Nota: *1= Kerja kursus, **2= Kerja kursus dan projek, ***3= Kerja kursus dan disertasi,
****4= Disertasi

3.3 Instrumen Kajian

3.3.1 Borang Soal Selidik

Dalam kajian ini, borang soal selidik telah digunakan untuk memperolehi maklumat. Borang soal selidik digunakan kerana bilangan responden yang ramai dan masa yang terhad untuk mengumpul data.